

Міністерство освіти і науки України
Харківська національна академія міського господарства

Ю. І. Жигло, В. І. Заіченко, І. О. Мікуліна

Методичні вказівки

до практичної підготовки студентів 3-5 курсів
напряму підготовки «Будівництво»
спеціалізації «Охорона праці в будівництві»

Харків
ХНАМГ
2010

Методичні вказівки до практичної підготовки студентів 3-5 курсів напряму підготовки «Будівництво» спеціалізації «Охорона праці в будівництві» / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Ю. І. Жигло, В. І. Заіченко, І. О. Мікуліна. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 11 с.

Укладачі: Ю. І. Жигло, В. І. Заіченко, І. О. Мікуліна

Рецензент: проф. Б. М. Коржик

Рекомендовано кафедрою безпеки життєдіяльності,
протокол № 10 від 22.04.2010 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Загальні положення.....	4
2. Мета практики.....	4
3. Загальні вимоги до організації та проведення практик.....	5
3.1. База практики.....	5
3.2. Організація практики.....	5
3.3. Обов'язки кафедри, що відповідає за проведення Практики.....	5
3.4. Функції підприємства – бази практики.....	6
3.5. Обов'язки керівника практики від підприємства.....	6
3.6. Обов'язки студентів – практикантів.....	6
3.7. Організація проведення практики.....	7
3.8. Контроль за ходом проведення практики.....	7
3.9. Вимоги до звіту з виробничої практики.....	7
3.10. Підведення підсумків практики.....	7
4. Програма практики.....	8
4.1. Виробнича практика.....	8
4.2. Виробнича практика.....	8
4.3. Переддипломна практика.....	9
4.4. Педагогічна практика.....	11
4.5. Науково-дослідницька практика.....	11

ВСТУП

Перехід до ринкових відносин вимагає підвищення якості підготовки спеціалістів у галузі охорони праці в будівництві. Сучасний фахівець мусить володіти глибокими теоретичними й практичними навичками, вміти оперативно приймати організаційно-технічні рішення на практиці.

Наскрізна програма практичної підготовки студентів зі спеціалізації 7.092103 "Охорона праці в будівництві" розроблена відповідно до наказу Міністерства освіти України №161 від 2 червня 1993 р. "Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах". За основу розробки програми прийняті Положення про практичну підготовку студентів вищих навчальних закладів України, затверджене Наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. №93, освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста зі спеціалізації 7.0921.03, навчальний план. Використана також комплексна програма "Наскрізна практика студентів", УМО - 07 - 2/42.

Практика – важлива складова частина навчального процесу з підготовки висококваліфікованих спеціалістів в галузі охорони праці. Мета практики – поглиблення теоретичних знань, що отримані студентами при вивченні навчальних дисциплін, придбання практичних навичок із спеціальності, розвиток творчого підходу до самостійного вирішення інженерно-технічних задач в реальних виробничих умовах.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Важливу роль у підготовці висококваліфікованих спеціалістів в сфері охорони праці відіграє комплексний підхід до організації виробничого навчання і придбання практичних навичок та вмінь студентів.

Наскрізна програма є основним навчально-методичним документом, що визначає види практики, їх тривалість, системність і спадкоємність виробничого навчання.

Відповідно до навчального плану спеціальності "Охорона праці в будівництві", затвердженого Міністерством освіти і науки України та Вченою Радою ХНАМГ, кафедра "Безпека життєдіяльності" проводить такі види практики: виробнича, переддипломна, педагогічна й науково-дослідницька.

2. МЕТА ПРАКТИКИ

Загальна мета практики – формування у випускника професійних практичних знань, вмінь і навичок, необхідних для виробничої, проектної, дослідницької діяльності в сфері охорони праці при проектуванні та спорудженні цивільних, промислових об'єктів та їх комплексів на інженерних посадах в будівельно-монтажних, експлуатаційних організаціях, у проектних, науково-дослідних інститутах, будівельних фірмах.

3. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

3.1. БАЗИ ПРАКТИКИ

Практику проводять на передових підприємствах міського житлово-комунального господарства і капітального ремонту, на об'єктах ремонту й реконструкції Академії. Вибір бази практики здійснює кафедра з урахуванням цілей й задач виробничої практики та можливостей їх реалізації на підприємстві.

Вибір бази практики виконують на основі аналізу підсумків проведення практики за останні роки. Він мусить сприяти підвищенню якості та ефективності практичної підготовки студентів.

Базою практики рекомендують вибирати підприємства, що мають договори з Академією про підготовку для них спеціалістів. Заявку на оформлення договору з підприємством щодо проходження практики кафедра направляє у навчальний відділ.

Навчальний відділ Академії підготовляє і оформлює всю необхідну документацію щодо укладення договору з підприємством.

Вимоги до бази практики:

- високий рівень техніки, технологій, організації і охорони праці при проведенні будівельно-монтажних робіт;
- можливість послідовного проведення більшості видів практики при додержанні спадкоємності їх робочих програм;
- можливість проходження практики групами студентів;
- наявність науково-технічних зв'язків з Академією.

3.2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Кафедра "Безпека життєдіяльності" виконує навчально-методичне керівництво такими видами практики:

- виробнича (3 курс);
- виробнича (4 курс);
- переддипломна (5 курс);
- педагогічна (5 курс - магістри);
- науково-дослідницька (5 курс - магістри).

Терміни і зміст практики визначають затвердженим в Академії робочим навчальним планом спеціальності та робочими програмами практики, розроблених кафедрою БЖД.

3.3. ОБОВ'ЯЗКИ КАФЕДРИ, ЩО ВІДПОВІДАЄ ЗА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ:

- забезпечити виконання навчального плану та навчальних занять, що заплановані на період проведення практики; якість її проведення;
- забезпечити керівництво практикою досвідченими викладачами;
- оформити наказ по Академії про розподіл студентів за об'єктами практики і призначення викладачів – керівників практики;
- розподілити відповідно до укладених договорів студентів за підприємствами – базами практики;
- провести перед початком практики виробничу нараду студентів –

практикантів і викладачів – керівників практики;

- забезпечити контроль за організацією і ходом проведення практики студентів, за виконанням її термінів і змісту.

3.4. ФУНКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА – БАЗИ ПРАКТИКИ:

- забезпечення необхідних умов для отримання студентами в період проходження практики знань зі спеціальності з урахуванням спеціалізації;

- виконання обговорених з Академією календарних графіків проходження практики;

- надання студентам можливості використання проектно-кошторисної і нормативної документації;

- забезпечення і контроль дотримання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку і охорони праці при проходженні практики.

Пряме керівництво виробничою практикою покладається наказом керівника підприємства, який здійснює загальне керівництво, на висококваліфікованого спеціаліста.

3.5. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ ВІД ПІДПРИЄМСТВА:

а) здійснювати загальне керівництво практикою:

- підбирати досвідчених спеціалістів як керівників практики студентів;

- спільно з керівником від Академії організувати і контролювати проведення практики студентів відповідно до графіка і програми практики;

- забезпечити проведення інструктажів з охорони праці;

- організувати для студентів спільно з керівником практики від Академії читання лекцій;

- проведення семінарів і консультацій, організація екскурсій.

б) здійснювати пряме керівництво практикою:

- забезпечити виконання індивідуального завдання студентами;

- керувати науково-дослідною роботою студентів, яка передбачена завданням кафедри;

- виконувати контроль проходження практики відповідно до календарного графіка;

- виконувати прийом звітів студентів з практики; дати відгук і висновок з практики та звіту;

- дати пропозиції щодо покращення практичної підготовки студентів.

3.6. ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТІВ – ПРАКТИКАНТІВ

Студент мусить:

- повністю виконати завдання, що передбачені програмою практики і календарним графіком;

- знати і чітко виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, а також розпорядок на підприємстві правил охорони праці;

- вести щоденник, своєчасно складати звіт про проходження практики;

- надати керівнику практики письмовий звіт про виконання завдання, а також щоденник виробничої практики.

3.7. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Виробнича практика проводиться відповідно до робочої програми, обговореної з підприємством.

Робоча програма практики повинна передбачати:

- оформлення та отримання пропуску на підприємство, об'єкт;
- вивчення правил охорони праці та пожежної безпеки;
- проведення навчальних занять та виробничих екскурсій;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання самостійних завдань на робочому місці;
- оформлення звіту;
- здача звіту з практики.

Керівник практики від Академії разом з керівником від підприємства мусить забезпечити переміщення студентів по підприємству чи об'єкту відповідно до графіка проходження практики.

3.8. КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Контроль за ходом виконання умов практики здійснюється з метою виявлення і усунення її недоліків, надання практичної допомоги студентам щодо виконання програми практики і виконується керівниками від Академії та підприємства, представниками навчальної частини Академії, завідувачем кафедри БЖД.

3.9. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Звіти мають у собі містити:

- титульний аркуш з усіма підписами;
- зміст – перелік розділів і тем, сторінки;
- вступ – коротка характеристика об'єкта, ціль і завдання практики;
- основна частина - звіт про конкретну виконану роботу в період практики. Зміст цього розділу повинен розкривати питання, що передбачені програмою практики та індивідуальними завданнями;
- висновок – студент робить висновки і вносить пропозиції щодо покращення проведення практики;
- список використаної літератури;
- звіт оформляють від руки або виконують на комп'ютері. Пояснювальну записку оформляють відповідно до вимог ДСТУ. Аркуші звіту з обкладинкою мають бути акуратно й надійно скріплені. Пояснювальну записку пишуть на стандартних аркушах паперу. Обсяг звіту – 20-30 стор.

3.10. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

По закінченні практики студент захищає звіт у комісії, що призначена завідувачем кафедри, з диференційованою оцінкою.

На захист подають:

- звіт з практики;
- щоденник виробничої практики, підписаний керівниками від підприємства та Академії;

- коротку письмову характеристику студента, що підписана керівником від підприємства;

- робочі матеріали (схеми, креслення, фотографії, графіки і т.д.).

Студента, який не виконав програму практики, отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку, направляють повторно для проходження практики в період канікул.

4. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

3-й КУРС

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ – „БАКАЛАВР”

4.1. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

(3-й курс – 4 тижні)

Мета практики:

- закріплення й розвиток теоретичних та придбання функціонально-практичних знань, умінь та навиків з управління охороною праці в будівельних організаціях і на підприємствах будіндустрії;

- придбання професійних умінь і використання теоретичних знань шляхом безпосередньої участі у діяльності відділу охорони праці підприємства.

Програма практики:

- ознайомлення із структурою організації служби охорони праці в будівельних організаціях чи на підприємствах будіндустрії;

- ознайомлення з системою управління охороною праці на об'єкті;

- ознайомлення із законодавчими документами та нормативно-правовою літературою з охорони праці;

- ознайомлення з переліком заходів з охорони праці, що включені до колективного договору;

- ознайомлення з документацією щодо проведення інструктажів і навчання з питань охорони праці;

- ознайомлення з матеріалами розслідування нещасних випадків і професійних захворювань на об'єкті практики;

- ознайомлення з матеріалами звітності з травматизму та умов праці;

- ознайомлення з паспортом санітарно – технічного стану умов праці на об'єкті.

4-й КУРС

4.2. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

(4-й курс – 4 тижні)

Мета практики:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань, придбання навичок керування службою охорони праці організації;

- збір матеріалів для виконання дипломного проекту.

Програма практики:

- ознайомлення з посадовою інструкцією інженера з охорони праці;
- ознайомлення з порядком розробки інструкції з охорони праці, що діє в межах підприємства;
- ознайомлення з інструкціями з охорони праці для спеціальностей і робіт з підвищеною небезпекою, що використовуються на підприємстві;
- ознайомлення з документацією з охорони праці, яка включена до проекту виконання робіт;
- ознайомлення з документацією з охорони праці, яка включена в технологічні карти;
- участь у громадському контролі за станом охорони праці;
- участь в обстеженні стану охорони праці в окремих виробничих підрозділах під керівництвом інженера з охорони праці;
- вивчення організації навчання працюючих з правил пожежної безпеки;
- аналіз стану питання щодо урахування протипожежних вимог при будівництві та реконструкції будівель і споруд.

5-й КУРС

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ – „СПЕЦІАЛІСТ”

4.3. ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

(5-й курс - 4 тижні)

Мета і завдання практики:

Переддипломна практика є організаційною частиною навчального процесу і має на меті закріплення теоретичних знань, які отримані студентами при вивченні спеціальних предметів, розвинути їхні практичні навички та творче мислення.

Переддипломну практику проводять після завершення теоретичного курсу й затвердження теми дипломного проекту з вирішення питань охорони праці при будівництві об'єктів цивільного та промислового будівництва.

За час проходження переддипломної практики студент знайомиться з проектуванням і будівництвом близьких до розроблюваного в дипломному проекті за призначенням і конструктивними особливостями об'єктів і збирає матеріал для проектування.

У результаті проходження переддипломної практики студент мусить:

- ознайомитися з передовими методами і прийомами проектування і будівництва цивільних, промислових і міських інженерних споруд;
- ознайомитися з прогресивними методами проектування безпечного проведення основних видів будівельно-монтажних робіт у проектній організації чи КБ будівельного тресту;
- виконати індивідуальне завдання.

Навчально-методичне керівництво переддипломною практикою студентів виконують керівники від Академії і виробництва.

Зміст переддипломної практики

У період проходження практики студент мусить ознайомитись з такими питаннями і розкрити їх у звіті:

А. У проектній організації:

1. З методами технічного керівництва і організацією виробництва у проектній організації, в її відділах і секторах.

2. З порядком проходження всієї документації від заявки замовника до затвердження і здачі виконаного проекту.

3. З тематикою проектування, що є провідною для даної проектної організації.

4. З технічними умовами і нормами проектування.

5. Із стадіями виконання проектних робіт:

а) технічний проект:

- техніко-економічна частина, генеральний план і транспорт, технологічна частина, будівельна частина, організація будівництва, охорона праці, кошториси;

б) робочий проект:

- робочі креслення, використання типових проектів і уніфікованих типових секцій, індивідуальне проектування.

6. З конструюванням різноманітних споруд та їх деталей.

7. З питаннями охорони праці в технологічних картах на виконання окремих виробничих процесів.

8. З методами розрахунку конструкцій.

9. З проектами організації безпечного виконання робіт.

10. З використанням обчислювальної техніки, засобів та приладів, що раціоналізують працю проектувальника.

11. З економікою проектування.

12. З оформленням проектної документації відповідно до вимог ЕСКД і ДСТУ (способи позначення, прийоми виконання деталей та вузлів на кресленнях, специфікація, кутовий штамп і т.д.).

13. З патентно-ліцензійною службою у проектній організації.

14. З вирішенням питань охорони праці в проектній документації

Б. У будівельній організації:

1. З методами технічного керівництва і організацією будівельного виробництва.

2. З технічними проектами основних споруд і робочими кресленнями конструкцій, найбільш прогресивних у технічному відношенні.

3. З проектами організації будівництва; обговоренням вибору методів і виконання робіт; будівельними машинами і механізмами.

4. З технологічними картами на виконання окремих видів БМР та рішення в них питань охорони праці.

5. З календарними та сітьовими графіками будівництва з урахуванням вимог охорони праці.

6. З плануванням будівництва з урахуванням вимог пожежної безпеки.

7. З охороною праці при проведенні робіт.

Індивідуальні завдання

З метою підвищення ефективності переддипломної практики студент мусить виконати індивідуальне завдання, яке йому видає керівник дипломного проектування. В індивідуальному завданні, яке складене за участю студента в СНТ і НДРС, можуть розроблятися питання, що присвячені вивченню нових прогресивних і безпечних методів виконання робіт, використанню нових будівельних матеріалів, безпечних технологій, індустріалізації і механізації будівництва і т.п. Ці завдання мають бути складовою частиною дипломного проекту і розвивати у студента науково-технічне мислення.

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ – „МАГІСТР”

4.4. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(5-й курс - 4 тижні)

Практику проводять на додаток до теоретичного курсу з основ педагогіки та психології.

Мета практики: підготовка до практичної педагогічної роботи в Академії. Керує практикою керівник магістерської роботи.

Під час практики студент мусить навчитися загальним способам педагогічної діяльності, визначенню проблемних педагогічних ситуацій та індивідуальним способам їх вирішення.

Студент-практикант відвідує і проводить практичні заняття та лекції свого керівника, інших викладачів кафедри; разом з керівником проводить педагогічний аналіз.

Керівник практики укладає вихідні матеріали до проведення випробувальних практичних, семінарських та інших занять. Такі заняття проводять в присутності керівника практики.

4.5. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА

(5-й курс – 4 тижні)

Практика є завершальним етапом навчання магістрів на основі кваліфікаційного рівня „магістр”. Її проводять після затвердження теми магістерської роботи. Практика включає в себе дві складові частини, що передбачені Положенням про підготовку магістрів в Академії.

Передпроектна частина практики співпадає із завданням переддипломної практики з відповідним корегуванням окремих завдань керівником в залежності від тематики магістерської роботи.

Дослідницька частина передбачає вивчення студентом наступного:

- основних методів керівництва колективом виконавців науково-дослідницьких і проектних робіт;
- методику складання аналітичного огляду літератури з теми;
- методику постанови проблеми й головні принципи та засади проведення науково-дослідницьких програм.

Слід додати, що програма практичної підготовки студентів (окрім вказаних практик) передбачає також участь студентів у реальних практичних роботах з метою розвитку суто практичних навичок творчого проектного мислення і участь у реальних проектних розробках.

Навчальне видання

Жигло Юрій Іванович
Заїченко Віктор Іванович
Мікуліна Ірина Олексіївна

Методичні вказівки

до практичної підготовки студентів 3-5 курсів
напряму підготовки «**Будівництво**»
спеціалізації «**Охорона праці в будівництві**»

Редактор: *Д. Ф. Курильченко*

Комп'ютерне верстання: *І. В. Волосожарова*

План 2010, поз. 221 М

Підп. до друку 21.05.2010
Друк на ризографі.
Тираж 50 пр.

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 0,7
Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, м. Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 731 від 19.12.2001